

**လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုတားဆီးကာကွယ်ရေး မြန်မာနိုင်ငံကွန်ယက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ
လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်သားများက လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှုနှင့်
မဖွယ်မရာပြုမှုခြင်း ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်ကိုလေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း (Risk Analysis)**

နိဒါန်း

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုတားဆီးကာကွယ်ရေး (PSEA)အတွက် ကျယ်ပြန့်သောမဟာဗျူဟာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်သင့်သည့်လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်သားများ၏လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု (SEA) အန္တရာယ်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာရန် လိုအပ်လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် PSEA ကွန်ယက်သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ စတင်၍ လုပ်ငန်းများလည်ပတ် ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်ဆန်းစစ်လေ့လာမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိရှိရှိနိုင်သည့် ကျား၊မအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကျား၊မရေးရာစံနှုန်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံပြီး၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု အန္တရာယ်(SEA) နှင့်ပတ်သက်သော ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်များ ကို ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှုနှင့်မဖွယ်မရာပြုမှုမှကာကွယ်ရန်အတွက်ချမှတ်ထားသည့်အထူးအစီအမံများနှင့် ပတ်သက်ပြီးကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၏သတင်းလွှာတွင်ဖော်ပြထားသောအဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်များ^၁နှင့်အညီဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်များအတွက် သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် အချိန်မလုံလောက်မှုနှင့် ထိခိုက်လွယ်သော အကြောင်းအရာများပါဝင်သောကြောင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုကိုကချင်ပြည်နယ်ရှိပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်စခန်း(၅)ခုတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဦးတည်အုပ်စုများ၏ဆွေးနွေးချက်များအပေါ်အခြေခံ သည့် အကျဉ်းချုပ်ခြုံငုံသုံးသပ်မှုများမှအပ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအခြေအနေများနှင့်ဒေသဆိုင်ရာအကြောင်းအရာတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ဖော်ပြထားထားခြင်း မရှိပါ။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု ဘေးအန္တရာယ်များအား ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းကို ယခင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုတားဆီးကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများအပေါ်တွင် အခြေခံ ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုဆိုင်ရာ စွပ်စွဲချက်အစီရင်ခံစာမူဘောင်^၂ တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းPSEAနှင့်သက်ဆိုင်သောစွပ်စွဲချက်များနှင့်ပတ်သက်၍လျှို့ဝှက်မဟုတ်သော၊အကျဉ်းချုပ်သတင်းအချက် အလက်များကို PSEA ကွန်ယက်၏အဖွဲ့ဝင်များမှ PSEA ညှိနှိုင်းရေးမှူးများ (သို့မဟုတ်) PSEA

¹ ST/SGB/2003/13.

² PSEA Network Myanmar, endorsed by Humanitarian Country Team, 6 March 2020.

ကွန်ယက်ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌများထံသို့ သတင်းပို့ရာတွင် လုံလောက်သောယုံကြည်ကိုးစားမှုရရှိရန် အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ စောင့်ဆိုင်းရန်လိုအပ်ပါသည်။

အနာဂတ်တွင်SEA၏အန္တရာယ်များကိုထပ်မံအသိပေးရန်၊တုန့်ပြန်မှုများနှင့်လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဤသတင်းအချက်အလက်များကို လျှို့ဝှက်စွာမျှဝေနိုင်ရန် မျှော်လင့်ထားပါသည်။

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု (SEA) ဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် အချက် (၂) ချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါမည် - ၁) SEA ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်နှင့် ၂) SEA ဆိုင်ရာ စွပ်စွဲချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏စွမ်းရည်။ တတိယအချက်မှာ အဖွဲ့အစည်းအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်သောအန္တရာယ်ရှိနေခြင်းဖြစ်ပြီးထိုအချက်ကို ဦးစားပေးထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်းမရှိပါ။

အဖွဲ့အစည်း၏ ထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရာတွင် ဆန်းစစ်လေ့လာသည့်ကိရိယာများ မြောက်မြားစွာရှိသော်လည်း အလုံးစုံ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်ရေးဆွဲရန်အတွက် လမ်းညွှန်စာရွက်စာတမ်းများ အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။

ဤထိခိုက်နိုင်ခြေအန္တရာယ်ဆန်းစစ်ချက်သည် UNDP ၏ အန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာမူကြမ်း (၂၀၁၉) နှင့် Oxfam ၏ အမျိုးသားအဆင့်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအသေးစိတ်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းတို့မှ အဓိကမေးခွန်းများကို ပေါင်းစပ် ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု (SEA) ဖြစ်ပေါ်မည့် အန္တရာယ်

ဥပဒေမူဘောင်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) တွင် ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုကို အတိအလင်း မဖော်ပြထားသော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အပိုဒ် (၃၄၇) တွင် နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ဥပဒေအရာတွင် တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေးရရှိရမည်ဟုလည်းကောင်း အပိုဒ် (၃၄၈) တွင်လည်း ကျား/မ ကို အကြောင်းပြု၍ ခွဲခြားမှုမရှိစေရဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။^၃ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေ၏ပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည့် ပုဒ်မ ၃၂၃ (နာကျင်စေမှု)၊ ပုဒ်မ ၃၅၄ (အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ မဖွယ်မရာပြုမှု)၊ ပုဒ်မ ၃၇၆ (မုဒိမ်းမှု)၊ ပုဒ်မ ၅၀၉ (လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးနှောင့်ယှက်ခြင်း) နှင့် ပုဒ်မ

^၃ The Constitution of Myanmar (2008)..

၅၁၁ (ပြစ်မှု ကျူးလွန်ရန် ကြိုးပမ်းမှု) တို့တွင်တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။⁴ သို့သော်အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ရာဇဝတ်မှုတရား စီရင်ရေးစနစ်ကို လက်လှမ်းမီနိုင်ရန်မှာ အမျိုးသမီးများ အထူးသဖြင့် ကျား/မရေးရာအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုများမှ ရှောင်ကျန်ရစ်သူတို့အတွက် အတားအဆီးများရှိနေပါသည်။ အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးများနှင့် လူငယ်များကို လူကုန်ကူးခြင်း၊ (လူကုန်ကူးခံရသူများကို ညစ်ညမ်းရုပ်ပုံ၊ စာပေ၊ ရုပ်ရှင်များအတွက် အသုံးပြုခြင်းအပါအဝင်) ကို လူကုန်ကူးမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေအရ⁵ အရေးယူအပြစ်ပေးသည်။ ထို့အပြင် လူကုန်ကူးရန်ကြိုးပမ်းခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးသူများအား အားပေးကူညီခြင်းသည်လည်း ပြစ်မှုမြောက်ပါသည်။⁶ မကြာသေးမီကပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဥပဒေ (၂၀၁၉) တွင် ကလေး၏အသက်ကို ယခင်က (၁၆) နှစ်ဟုပြဋ္ဌာန်းခဲ့ရာမှ ယခုအခါ (၁၈) နှစ်သို့ တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။⁷ ၎င်းဥပဒေတွင် ကလေးတစ်ဦးကို လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာမဖွယ်မရာပြုမှုခြင်း၊ နှိပ်ကလပ်၊ ကာရာအိုကေဘား (သို့မဟုတ်) အနှိပ်ခန်းတို့တွင် စီးပွားရေးအတွက်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာများကိုခိုင်းစေခြင်းနှင့်ကလေးညစ်ညမ်းဓါတ်ပုံများရိုက်ခြင်းနှင့်ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ အတွက် ပြစ်ဒဏ်များ သတ်မှတ်ထားပါသည်။¹⁰

လိင်လုပ်သားများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည့်တန်ဆာပပျောက်ရေးဥပဒေ (၁၉၄၉) သည် အကျိုးသက်ရောက်နေဆဲဖြစ်ပြီး လိင်လုပ်ငန်းကို ပြစ်မှုအဖြစ် ဥပဒေသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားဆဲဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ဥပဒေသည် လိင်လုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ (သို့မဟုတ်) ပါဝင်နေသည်ဟု သံသယရှိသူများကို ဥပဒေအရအပြစ်ပေးမည်ဖြစ်ပြီး လိင်လုပ်သားများ၏ ဖောက်သည်များကို အပြစ်မပေးပါ။ UNAIDS က “ဥပဒေစိုးမိုးရေးလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကြောင့် လိင်လုပ်သားများသည် မကြာခဏဆိုသလို ငွေညစ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးထောင်ချခြင်းများ ခံရလေ့ရှိ သည်” ဟုမှတ်ချက်ပြုခဲ့ပါသည်။ လိင်လုပ်သားများအပေါ်ထားရှိသော သဘောထားများနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးချက်များကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

အရွယ်ရောက်သည့်အသက် (လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုနှင့် ကွာရှင်းမှုပြုလုပ်နိုင်သည့်အသက်အရွယ်) မှာ အနည်းဆုံး (၁၈) နှစ်¹¹ ဖြစ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း အရွယ်ရောက်ခြင်းဆိုင်ရာအက်ဥပဒေ (၁၈၇၅) တွင် ဖော်ပြထားပြီး ကလေး

⁴ The Myanmar Penal Code (1948).

⁵ Anti-Trafficking in Persons Law (2005), sections 24 and 25.

⁶ As above, sections 27 and 32.

⁷ Pyidaungsu Hluttaw Law No. 22/2019 (Burmese version available at: <http://www.myanmar-law-library.org/law-library/laws-and-regulations/laws/myanmar-laws-1988-until-now/national-league-for-democracy-2016/myanmar-laws-2019/pyidaungsu-hluttaw-law-no-22-2019-child-law-burmese.html>).

⁸ Child Rights Law (2019), section 100(c)(ii).

⁹ As above, section 101.

¹⁰ As above, section 105.

¹¹ Majority Act (1875), section 3.

သူငယ်အခွင့်အရေးဥပဒေ (၂၀၁၉) တွင်လည်း လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုပြုလုပ်နိုင်သည့် အငယ်ဆုံးအသက်မှာ (၁၈) နှစ် ဟုပါရှိပါသည်။¹² ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာသဘောတူခွင့်ပြုမှုအတွက် ရှိရမည့်အသက်အရွယ် မှာ (၁၄) နှစ် (ပုဒ်မ ၃၇၅) ဖြစ်ပြီး အမျိုးသားများအတွက်မူ လိင်ဆက်ဆံမှုပြုလုပ်နိုင်သည့် အသက်အရွယ်ကန့်သတ်ထားသည်ကိုမူ မတွေ့ရှိရပါ။ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ၊ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေနှင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ စသည့်ဥပဒေစနစ်များတွင် အရွယ်ရောက်သည့်အသက်သည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားလျက်ရှိပြီး မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဥပဒေ၊ ဟိန္ဒူဥပဒေအပြင် လူမျိုးစုများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အသက် သတ်မှတ်ချက်သည် အမျိုးသားများ၏အသက်ထက် ငယ်ရွယ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအက်ဥပဒေများ (၁၈၉၈) အရ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေသည် အားကောင်းသည့်ဥပဒေဖြစ်သည်။¹³ တိကျသောဥပဒေများနှင့် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာအလိုက်¹⁴ လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုပြုသည့်အသက်အရွယ်သည် ကွဲပြားမှုရှိပါသည်။¹⁵

အမျိုးသမီးများအပေါ်အကြမ်းဖက်မှုတားဆီးရေးဥပဒေကြမ်းသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစတင်၍ရေးဆွဲခဲ့ပြီး အိမ်တွင်း အကြမ်းဖက်မှု၊ အိမ်ထောင်ရေးမုဒိမ်းမှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ ထိပါးနှောင့်ယှက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းခွင်နှင့် အများ ပြည်သူနေရာများတွင် ကိုယ်ထိလက်ရောက်ကျူးလွန်မှုများအပါအဝင် အမျိုးသမီးများအပေါ် နည်းမျိုးစုံဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ပိုမိုကာကွယ်နိုင်လာမည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေကြမ်းကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် လွှတ်တော်သို့တင်ပြထားပြီးဖြစ်သော်လည်း ယခုအထိအတည်မပြုသေးပါ။¹⁶ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ သည် အမျိုးသမီးများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာအမျိုးသားမဟာဗျူဟာစီမံကိန်းကို စတင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတစ်ဝန်း ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုတိုးတက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားအဆင့်လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ထိုကော်မရှင်သည်လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍တိုင်ကြားမှုများအားစုံစမ်းစစ်ဆေးရန်အခွင့်အာဏာရှိပါသည်။¹⁷ ထိုကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းရခြင်းသည်နစ်နာသူများအတွက်တရားဝင်တရားစီရင်ရေးစနစ်မဟုတ်သည့်

¹² Child Rights Law (2019), section 23.

¹³ Burma Laws Act (1898), section 13.

¹⁴ Myanmar Buddhist Women's Special Marriage Law (2015).

¹⁵ For example, the Christian Marriage Act (1872), section 60, states that the legal age of marriage is 13 years for girls and 16 years for boys.

¹⁶ Miedema, S. and Than, T., 'Myanmar debates women's rights amid evidence of pervasive sexual and domestic violence', The Conversation, 10 December 2018, available at: <http://theconversation.com/myanmar-debates-womens-rights-amid-evidence-of-pervasive-sexual-and-domestic-violence-104536/>

¹⁷ Myanmar National Human Rights Commission Mandate 1(d), available at: <http://www.mnhrc.org.mm/en/about/mandate/>

အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုရွေးချယ်နိုင်ရန်ပြုလုပ်ပေးထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးအခြေခံမူများထက်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးတမ်းများ၊ အလေ့အကျင့်များ ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူအတွက် အဓိကထား၍ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းမှ ဝေးကွာသွားပြီး အမြစ်တွယ်နေသည့် ကျား/မရေးရာဆိုင်ရာ သဘောထားများကို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့ ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အငြင်းပွားမှုများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း¹⁸ ကျား/မရေးရာ တန်းတူညီမျှမှု တိုးတက်ရေးအတွက်ကော်မရှင်အား ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူအဖြစ်မှဖယ်ရှားခြင်းကိုမူ မပြုလုပ်သင့်ပါ။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီးများအပေါ်နည်းမျိုးစုံဖြင့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုပျောက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူ စာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားပါသည်။ အဆိုပါစာချုပ်သည် အမျိုးသမီးများကိုမည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်မဆို လူကုန်ကူးခြင်းနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းကိစ္စရပ်များမှ တားဆီးကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ထို့အပြင်ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်၊ မသန်စွမ်းသူများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူ စာချုပ်နှင့်လူကုန်ကူးမှုနှင့်ပြည့်တန်ဆာများကိုခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းတို့ကိုတားဆီးနှိမ်နင်းခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူ စာချုပ်ဟ်းတွင်လည်းလက်မှတ်ရေးထိုးထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည်အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်း (အာဆီယံ)၏ အမျိုးသမီးရေးရာ ကော်မတီနှင့် အာဆီယံဒေသဆိုင်ရာ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များ၏ အခွင့်အရေးများကိုကာကွယ်ခြင်းနှင့် တိုးမြှင့်ခြင်းကော်မရှင်တို့တွင်လည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ကုလသမဂ္ဂဖိုရမ်တွင်လွှတ်တော်၏ထုတ်ပြန်ချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှု မရှိခြင်းသည်ပြဿနာတစ်ခုအနေဖြင့် ရှိနေကြောင်း ငြင်းပယ်ချက်တစ်ရပ်အဖြစ် ဖော်ပြနေဆဲဖြစ်သည်။¹⁹ အဆိုပါသဘောထားများ အစိုးရအတွင်း ဆက်လက်တည်ရှိနေခြင်းသည် ထိုပြဿနာများနေရာအနှံ့တွင်ဆက်ရှိနေနိုင်ကြောင်းနှင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများ၊ ကျား/မအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုတို့အပေါ်တွင် ထားရှိသည့်သဘောထားများ ပြောင်းလဲလာမည့် ခရီးလမ်းမှာရှည်ကြာဦးမည်ဖြစ်ကြောင်းညွှန်ပြနေပါသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဦးဆောင်ဝန်ကြီးဌာနအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနကပင် အမျိုးသမီးတို့၏ အခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ရာတွင်

¹⁸ Aung, S.Y., 'Four MNHRC Members Resign over Tailor Shop Abuse Case', The Irrawaddy, 6 October 2016.

¹⁹ See for example Statement by H.E. U Kyaw Tin, 57 th Session on the Commission on the Status of Women, as cited in Gender Equality Network, Raising the Curtain, 2015, p 21.

ဥပဒေမူဘောင်အတွင်းမှ ရှေ့နောက်မညီသောအဆိုများ၊ ကွဲပြားခြားနားသော ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးစံချိန်စံညွှန်းများ၊ မူဝါဒကိုကျင့်သုံးလိုက်သည့် အလေ့ အကျင့်နည်းပါးခြင်းစသည်တို့အပါအဝင် အဓိကစိန်ခေါ်မှုများစွာရှိနေကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပါသည်။²⁰

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် အစိုးရသည် ပဋိပက္ခစစ်ပွဲများ နှင့်ဆက်စပ်သောအမျိုးသမီးများအားလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုမှတားဆီးကာကွယ်ရေး၊ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့်ဖြေရှင်းရန်အကောင်အထည်ဖော်ရေးအစီအစဉ် များဆိုင်ရာ ပူးတွဲကြေညာချက်ကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ အထူးကိုယ်စားလှယ်နှင့်အတူ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။²¹ ထိုပူးတွဲကြေညာချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၊ နယ်ခြားစောင့်တပ် များနှင့် ရခိုင်ဗုဒ္ဓဘာသာပြည်သူ့စစ်ဝန်ထမ်းများက ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအပေါ်ကျူးလွန်သည်ဟုစွပ်စွဲထားသောလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုစွပ်စွဲချက်များနှင့်လည်းဆက် စပ်နေပါသည်။²² ပူးတွဲကြေညာချက်ကိုလက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းသည်အပြောင်းအလဲကိုအကောင်အထည်ဖော်လို သောနိုင်ငံရေးဆန္ဒကိုရောင်ပြန်ဟပ်သည့်အပြုသဘောဆောင်သည်ဟုမည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုစနစ်မရှိနေသေးသည့် ကိစ္စရပ်များသည် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်အုပ်စုများအကြားတွင် (အထူးသဖြင့် ပြည်နယ်အတွက်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သူများတွင်) ပိုမိုဆိုးဝါးနေကြောင်း ပြဆိုနေပါ သည်။

အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ကလေးသူငယ်များနှင့် ထိခိုက်လွယ်သောသူများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် အခွင့်အာဏာ အပြည့်အဝ ရှိပါသည်။ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်အရ ကလေးသူငယ်ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ကိစ္စရပ်များ တွင် အရေးပေါ်တုံ့ပြန်နိုင်ရန်အတွက် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီများကို ပြည်ထောင်စု၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့်များအလိုက် ဖွဲ့စည်းပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တာဝန်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ကွာဟချက်များရှိနေသေးသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ အမျိုးသမီးများ အတွက် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန၏စီမံကွပ်ကဲမှုဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အမျိုးမျိုးသောပြဿနာရပ်များ ကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာအမျိုးသမီးရေးရာကော်မတီ Myanmar National Committee for Women's Affairs (MNCWA) ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင် ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

²⁰ Asian Development Bank, UNDP, UNFPA, United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement, Gender Equality and Women's Rights in Myanmar: A situation analysis, 2016.

²¹ Press Release, Office of the Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict, 7 December 2018, <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/press-release/joint-communique-signed-between-the-united-nations-and-the-government-of-myanmar-to-prevent-and-respond-to-conflict-related-sexual-violence-in-myanmar/>

²² As above.

မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့သည်လည်း အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များအပါအဝင် နိုင်ငံသားအားလုံး ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အလုံးစုံတာဝန်ရှိပါသည်။ သို့သော် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ ယုံကြည်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မှုများကြီးမားစွာ ရှိပါသည်။ (အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်ကို ကြည့်ရှုပါ)

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအားနည်းခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအကူအညီပေးမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ထမ်းများက ကျူးလွန်သည့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု (SEA) များသည် မြင့်တက်လျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတွင်း တရား ဥပဒေစိုးမိုးမှုအားနည်းခြင်းနှင့် တရားစီရင်ရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးယန္တရားများအပေါ် ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့ခြင်း တို့ကြောင့် ရပ်ရွာလူထုသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခံရခြင်းများကို တိုင်ကြားမှုမရှိသလောက်ဖြစ်နေပြီး တရားရေးဆိုင်ရာ ပြစ်ဒဏ်များသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအတွက် အဟန့်အတားတစ်ခုတစ်ခု မဖြစ်စေခဲ့ပါ။ ထို့အပြင် အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာလုပ်နိုင်စွမ်းများအားနည်းနေခြင်း၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် နိုင်ငံရေးဩဇာလွှမ်းမိုးမှုများရှိနေခြင်းက တရား မျှတမှုကို ရှာဖွေရန်ကြိုးပမ်းမှုများကို အဟန့်အတားဖြစ်စေပါသည်။ အဆိုပါဖြစ်ရပ်များနှင့်အတူ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရမှုကြောင့် နစ်နာသူများသည် တရားရုံးအတွင်းနှင့် ပြင်ပတွင် ထိပါးနှောင့်ယှက်မှုများ မကြာခဏကြုံတွေ့နေရသည့်အတွက် ကျား/မရေးရာအကြမ်းဖက်ခံရမှုများမှဆက်လက်ရှင်သန်သူများအတွက် တရားမျှတမှုရရှိရန် ကြိုးပမ်းနေမှုသည်လည်း ဆွဲဆောင်မှုမရှိသည့်လမ်းကြောင်းများဖြစ်နေပါသည်။²³ မြန်မာ့တပ်မတော်မှ ကျူးလွန်ခဲ့သည့်ရာဇဝတ်မှုများကို အများပြည်သူများမလာရောက်နိုင်သည့်စစ်ခုံရုံးများတွင် (ကျား/မရေး ရာ အကြမ်းဖက်မှုအပါအဝင်) ပြစ်မှုများစစ်ဆေးခြင်းကဲ့သို့သောဖြစ်ရပ်များသည် အထူးစိုးရိမ်စရာများဖြစ်ပါသည်။

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏မိသားစု များသည် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းအလိုက် ဖြေရှင်းမှုနည်းလမ်းကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြကြောင်း Justice Base မှ တွေ့ရှိထားပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကုန်ကျစရိတ်များပြားခြင်း၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများရှိခြင်း၊ ကျား/မရေးရာ ဘက်လိုက်မှုများ ရှိခြင်း၊ ရှည်လျားနှောင့်နှေးသောရုံးချိန်းစနစ်များနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအတွက် ဘာသာစကား အခက်အခဲများရှိခြင်း စသည်တို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်၏ဥပဒေစနစ်အပေါ် အများကယုံကြည်မှုမရှိနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။²⁴ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိပြည်နယ်တစ်ခုတွင် ကုလသမဂ္ဂလူဦးရေရုံပုံငွေအဖွဲ့၏လေ့လာမှုအရ တရားဝင်နှင့် တရားဝင် မဟုတ်သော တရားစီရင်ရေးစနစ်နှစ်မျိုးစလုံးသည် လိုအပ်ချက်များကို အပြည့်အဝ မဖြည့်ဆည်းနိုင်သည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရကြောင်း

²³ International Commission of Jurists, Achieving Justice for Gross Human Rights Violations in Myanmar: Baseline Study, January 2018, available at: <https://www.icj.org/myanmar-reverse-laws-and-practices-that-perpetuate-military-impunity-new-icj-report/>.

²⁴ Justice Base, Violence from Intersection: Women's Access to Justice in the Plural Legal System in Myanmar, 2016, p 9.

(ကျား/မအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုများမှ ဆက်လက်ရှင်သန်သူများသည် ဥပဒေရေးရာကိစ္စများ အတွက်အင်အားမရှိပါ တရားဝင်နှင့် တရားဝင်မဟုတ်သော တရားစီရင်ရေးစနစ်နှစ်မျိုးစလုံးသည် တရားမျှတမှုကို ဖော်ဆောင်ရန်နှင့် ကျူးလွန်သူများကတာဝန်ခံရန် လုံလောက်သောကုစားမှုမျိုးမပေးနိုင်ပါ။) ဖော်ပြထားပါသည်။²⁵ မြန်မာနိုင်ငံတွင်တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအားနည်းခြင်းနှင့်ကျား/မအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုဆက်လက်ရှင်သန်သူများ အတွက် အားကိုးရာကင်းမဲ့နေခြင်းသည် GBV နှင့် SEA ကို ကျူးလွန်သူများက တန်ပြန် ရိုက်ခတ်မှုများကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းမရှိဘဲ အလားတူအဖြစ်အပျက်များကို ထပ်မံလုပ်ဆောင်ခွင့်ပေးသည့်ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ထိုအခြေ အနေမျိုးတွင် GBV နှင့် SEA မှ ဆက်လက်ရှင်သန်နေသူများသည် ကြောက်ရွံ့မှု (သို့မဟုတ်) ယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းကြောင့် အကူအညီတောင်းခံခြင်း မပြုလုပ်ကြတော့ပါ။

Women's empowerment

အမျိုးသမီးများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း

စီးပွားရေးတိုးတက်မှုများရှိနေသော်လည်း အလုပ်အကိုင်ကိုကျား/မအလိုက်ခွဲခြားမှုနှင့် အမျိုးသမီးအများစုသည် တရားဝင်မဟုတ်သည့်ကဏ္ဍများတွင်သာပါဝင်လုပ်ကိုင်နေကြခြင်းသည် သမားရိုးကျအလုပ်ပုံစံ၊ အလုပ်အကိုင် အရည်အသွေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုတို့အတွက် စိုးရိမ်စရာများဖြစ်နေဆဲဟု လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနက မှတ်ချက်ပြုထားပါသည်။²⁶ မြန်မာနိုင်ငံ၏လူနေမှုဘဝနှင့် ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာအခြေခံအချက်အလက်စစ်တမ်း (DHS-Demographic Health Survey) အရ ကျေးလက်ဒေသရှိ အမျိုးသမီးများသည် မြို့ပြဒေသရှိ အမျိုးသမီး များထက် ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေရရှိမှုအပေါ် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းအားနည်းကြောင်း၊ ကယားပြည်နယ်မှ အမျိုးသမီး (၂၈) ရာခိုင်နှုန်းသာ ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေရရှိမှုနှင့်ပတ်သက်၍ လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။²⁷ အဆိုပါစစ်တမ်းအရ ကလေးသူငယ်လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှုသည် မြန်မာအမျိုးသမီးများအကြား တွင် တွေ့ကြုံနေကျကိစ္စဖြစ်ပြီး အသက် (၂၀-၄၉) အုပ်စုရှိ အမျိုးသမီးများ၏ (၁၉) ရာခိုင်နှုန်းသည် အသက် (၁၈) နှစ်မတိုင်မီ လက်ထပ်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။²⁸ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အသက်(၁၅-၄၉)နှစ်ကြားရှိ အမျိုးသမီးများ ၏ (၁၅) ရာခိုင်နှုန်းသည် အသက် (၁၅) နှစ်ကတည်းကပင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများကို ခံစားခဲ့ရပြီ ဖြစ်ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ် (၃၀%) နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး

²⁵ UNFPA, Powerful Myths, Hidden Secrets, p IX.

²⁶ Gender Equality and Women's Rights in Myanmar: A Situation Analysis, p XIX.

<https://dhsprogram.com/publications/publication-fr324-dhs-final-reports.cfm>, p 242.

²⁷ Ministry of Health and Sports, Myanmar Demographic and Health Survey, 2015-16, available at: <https://dhsprogram.com/publications/publication-fr324-dhs-final-reports.cfm>, p 242.

²⁸ Myanmar Demographic and Health Survey, p 55.

(၂၇%) တို့တွင် အမြင့်ဆုံး ဖြစ်ကြောင်းနှင့်^{၂၉} အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အမျိုးသမီးများအနက် လေးပုံတစ်ပုံအောက် (၂၂%) သာလျှင် အကူအညီတောင်းခံမှုကိုပြုလုပ်ခဲ့ပြီး သုံးပုံတစ်ပုံကျော် (၃၇%) သည် မည်သည့်အကူအညီတောင်းခံမှုမျှ မပြုလုပ် ခဲ့ကြောင်း အဆိုပါစစ်တမ်းတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။^{၃၀} ကျား/မရေးရာ အခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုများကို သတင်းပေးပို့မှုနည်းပါးပြီး အမှန်တကယ်ဖြစ်ပွားနေမှုများသည် ပိုမိုမြင့်မားဖွယ် ရှိကြောင်း သတိပြုရန်လိုအပ်ပါသည်။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေကို ကိန်းဂဏန်းများမှ ပိုမိုသိရှိနိုင်ပါသည်။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများမှ ဆက်လက်ရှင်သန်သူ (၁၀)ဦးအနက် (၇)ဦးသည် မည်သည့်အခါကမျှ အကူအညီမတောင်းခံခဲ့ဖူးသူ/မည်သူ့ကိုမျှမပြောပြခဲ့သူများဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။^{၃၁} ဤအချက်အလက်များက အမျိုးသမီးများ၏စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်မှုအပေါ် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘောထားများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချို့နေရာများတွင် ကလေးသူငယ်များနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း (ကလေးသူငယ်များနှင့် လိင်ဆက်ဆံမှုပြုခြင်း) ကို ပုံမှန် ဖြစ်စဉ်အဖြစ်သဘောထားခြင်းတို့ကို ထင်ဟပ်စေရုံသာမက အမျိုးသမီးများအပေါ်အကြမ်းဖက်မှုပျံ့နှံ့နေခြင်းနှင့် နောက်ဆက်တွဲတိတ်ဆိတ်မှုများကိုပါ ဖော်ပြနေပါသည်။

တိတ်ဆိတ်စွာနေထိုင်သည့် ယဉ်ကျေးမှု

ထို့အပြင် ကျား/မရေးရာအပေါ်သာမက လူမှုအသိုင်းအဝန်း၏ဝါစဉ်များကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားတတ်သည့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဓလေ့စံနှုန်းများနှင့် အမြင်သဘောထားများသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုခံရသူများ အတွက် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်မရှိစေရန် ထိန်းချုပ်ထားပါသည်။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု များသည် အမျိုးသားများနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ်အဓိကသက်ရောက်မှုရှိသော ကျား/မတန်းတူ

ညီမျှမှုမရှိခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာလက်ဆင့်ကမ်းခဲ့သည့် နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်နေသည့် အတွေးအမြင်များကြောင့် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများသည် ကျား/မအဆင့်အတန်း ခွဲသည့်ဆက်ဆံရေးဖြင့် အသားကျနေပြီဖြစ်သည့်အတွက် အဆိုပါပြဿနာကိုမြင်တွေ့ရန်နှင့် မေးခွန်းထုတ်ရန်ပင် ခက်ခဲစေပါသည်။^{၃၂} ရလဒ်အနေဖြင့် ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုကိုတောင်းဆိုခြင်းနှင့် ၎င်းအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း ရန်ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ဘေးဖယ်ခြင်း၊ ငြင်းဆိုခြင်းနှင့် အရေးမပါသရောင်ပြုလုပ်ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင် ပါသည်။^{၃၃} ကုလသမဂ္ဂလူ့ဦးရေရုံပုံငွေအဖွဲ့၏ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာတွင် ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့်

^{၂၉} Myanmar Demographic and Health Survey, p 263.

^{၃၀} Myanmar Demographic and Health Survey, p 268.

^{၃၁} Myanmar Demographic and Health Survey, p 268.

^{၃၂} Gender Equality Network, Raising the Curtain, 2015, p 17.

^{၃၃} As above.

မွန်ပြည်နယ်တို့တွင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ကျား/မရေးရာအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုမျိုးစုံဖြစ်ပေါ်နေမှုအပေါ် မည်သူတစ်စုံတစ်ယောက်ကိုမှမပြောဘဲတိတ်ဆိတ်စွာနေထိုင်ခြင်းများ ရှိနေသေးကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။³⁴ ကယားပြည်နယ်၏လူထု ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက “မုဒိမ်းကျင့်ခံရသူတစ်ဦးအတွက် အကောင်းဆုံးလုပ်ဆောင်ရန်မှာ တိတ်ဆိတ်စွာနေထိုင်ခြင်း ဖြစ်၍ သူမအပျိုမဟုတ်တော့သည်ကို မည်သူမျှမသိရှိနိုင်ကြောင်း ထိုသို့မဟုတ်လျှင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှု ပြုလုပ် နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း” ပြောကြားခဲ့ပါသည်။³⁵ ဤအချက်များကိုပေါင်းစပ်လိုက်သည့်အခါ ကျား/မအခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများ (၎င်းတို့အနက် SEA အကူအညီပေးရေးလုပ်သားများ၏ ကျူးလွန်မှုများက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်) ကို အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းမခံရသော ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် တွန်းပို့နေသကဲ့သို့ဖြစ်စေ ပါသည်။

Societal structures

လူမှုအဖွဲ့အစည်းတည်ဆောက်မှုပုံစံများ

ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်စခန်းတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည် ဦးတည်အုပ်စု(၅)စု၏ ဆွေးနွေးချက်များမှ အချက်တစ်ခုမှာ လူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများသည် အမျိုးသားများသာဖြစ်လေ့ရှိကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည် စခန်းများကို စခန်းစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များက စီမံခန့်ခွဲလေ့ရှိပြီး အဖွဲ့ဝင်အများစုသည် အမျိုးသားများ ဖြစ်ပါသည်။ ဦးတည်အုပ်စု၏ဆွေးနွေးချက်များသည် ဝန်ဆောင်မှုများကိုမည်သို့ပေးမည်၊ စခန်းတွင်းနေထိုင်သူများ ကတောင်းခံလာသည့် ဝန်ဆောင်မှုအသစ်များကို မည်သို့လုပ်ဆောင်မည် အစရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို သိရှိအောင်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဦးတည်အုပ်စု(၅)စုတွင် ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည် (IDP) များ၏ ဆွေးနွေးချက်များမှ သိရှိခဲ့ရသည်မှာ ၎င်းတို့သည် စခန်းခေါင်းဆောင် (သို့မဟုတ်) စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏အဖွဲ့ဝင်များထံသို့ ဦးစွာချဉ်း ကပ်လေ့ရှိကြသည်ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်ပါသည်။³⁶ အလားတူပင် ဝန်ထမ်းတစ်ဦးသည် မသင့်လျော်သည့်ကိစ္စရပ်ကိုပြုလုပ်ခဲ့သည်ဆိုပါကစခန်းတွင်းနေထိုင်သူတို့သည်ထိုကိစ္စကိုတင်ပြသင့်သည်ဟုထင် လျှင် အဖွဲ့တွင်းမှသူများထံ ဆွေးနွေးတင်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။³⁷ အကြောင်းအရာကိစ္စတစ်ခုတင်ပြရန်ပေါ်ပေါက်လာပါက လူကြိုက်အများဆုံးနည်းလမ်းမှာ စခန်းစီမံခန့်ခွဲမှုဝန်ထမ်းများက စခန်းအတွင်းထားရှိပေးထားသော တင်ပြသူမည်သူဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြရန်မလိုအပ်သည့် အကြံပြုချက်များထည့်နိုင်သည့် ပုံးကလေးများဖြစ်ပါသည်။

³⁴ UNFPA, Powerful Myths, Hidden Secrets, 2016, pp 19, 37.

³⁵ Powerful Myths, Hidden Secrets, p 19

³⁶ Findings from PSEA Risk Assessment in Myitkyina, Trocaire/Metta, 13 March 2020.

³⁷ As above.

စခန်းစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများနှင့် စခန်းဝန်ထမ်းများ သည် ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည် များအပေါ်တွင် အာဏာလွှမ်းမိုးမှုများစွာရှိနေကြောင်း ဤအချက်များက ညွှန်ပြနေပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျား/မအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေတတ်သည့် ယဉ်ကျေးမှုရှိနေ သည့်အတွက် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုဆိုင်ရာစွပ်စွဲချက်များကို စခန်းစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ သို့ပေးပို့ရန်မှာ ဖြစ်နိုင်ခြေအနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ အကယ်၍ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီဝင်တစ်ဦးအားတိုင်ကြားခဲ့သည်ဆိုလျှင် ထိုတိုင်ကြားချက်ကိုစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီသိရှိသွားပါက လိုအပ်သောတာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာအစီအမံများကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏သဝဏ်လွှာပါဝင်သည့်လိုအပ်ချက်များအတိုင်း လိုက်နာ၍ လုပ်ဆောင်မည်ဆိုသည်မှာ ဖြစ်နိုင်ခြေမရှိပါ။

Oxfam၏အစီရင်ခံစာတစ်ခုဖြစ်သည့်“မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကချင်ပြည်နယ်တွင် အကျင့်ပျက်မှုများကို တိုင်ကြားမှုအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနေသောအချက်များ”³⁸အစီရင်ခံချက်တွင်ဖော်ပြထားသည်မှာအဖွဲ့အစည်းများအပေါ်တိုင်ကြားမှု များကို တားဆီးနေသည့်အချက်များစွာအနက်မှ တစ်ခု မှာ အဖွဲ့အစည်း၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဖြစ်ကြောင်း ကိုအလေးပေးဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ထိုအစီရင်ခံစာသည်သတင်းပို့ရာတွင်ကြုံတွေ့နိုင်သောစိန်ခေါ်မှုများကိုထည့်သွင်း စဉ်းစားသောနိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသော အစီရင်ခံစာတစ်ခုဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာပြဿနာများကို ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည် စခန်းများတွင်လည်း တွေ့ရပါသည်။ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုများအတွက် ကျား/မရေးရာ အမြင်နှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု-ငြိမ်းချမ်းရေး-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအသီးသီးတို့ တွင်³⁹ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသမီးများသည် စခန်းစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီများတွင် အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်နေသော်လည်း အမျိုးသားရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များကကန့်ကွက်သည့်အတွက် ၎င်းတို့ကို အစည်းအဝေးများသို့ မဖိတ်ခံသည့်သာဓက များစွာရှိခဲ့ပြီး အမျိုးသမီးများကိုကိုယ်စားပြုမှု ကင်းမဲ့နေသေးကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။⁴⁰ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အဆိုပါစခန်းများတွင် ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်များအကြား အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုနှင့်စခန်းအတွင်းဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရေးအတွက်၎င်းတို့ကိုစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင် ပေးခြင်းများမရှိခဲ့သည့်အတွက် SEA စွပ်စွဲချက်များကိုတိုင်ကြားခြင်းနှင့် ဆက်လက်ရှင်သန်သူများအားအကူအညီပေးခြင်း၊ ကျူးလွန်သူများကိုတာဝန်ခံစေမှုရှိခြင်း စသည့်သင့်လျော်သော တုံ့ပြန်မှုများပေးခြင်း စသည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍လည်း စိုးရိမ်မှုများဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများ

³⁸ Oxfam, 12 November 2019, available at: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/factors-influencing-misconduct-reporting-in-kachin-myanmar-620893>.

³⁹ Draft as at February 2020.

⁴⁰ As above.

PSEA ကွန်ယက်လှုပ်ရှားမှုအစီအစဉ် လုပ်ငန်းခွင်ဆွေးနွေးပွဲတွင် အမျိုးသမီးများ၊ မိန်းကလေးငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ အဖွဲ့အစည်းများမှ စောင့်ရှောက်မှုပေးနေသော ကလေးသူငယ်များ၊ ဝေးလံခေါင်သီသောဒေသများတွင်နေထိုင်သူများ၊ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်စခန်းများတွင်နေထိုင်သူများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ လူကုန်ကူးခံရသူများနှင့် အမျိုးသမီးဦးဆောင်သည့်အိမ်ထောင်စုများကို ထိခိုက်လွယ်သောသူများအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။⁴¹ အစားအစာ၊ အာဟာရ၊ ကျန်းမာရေး၊ ငွေကြေးအခြေပြု ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု၊ ရေနံသန့်ရှင်းရေး၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်တို့ဖြင့် အလုပ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေဆောင်ရွက်မှုများ စသည်တို့ကို ပိုမိုမြင့်မားသော အန္တရာယ်အတွက်သီးသန့်ညွှန်ကြားချက်များအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။⁴² ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသများတွင် ပိုမို ကြီးမားသောအန္တရာယ်များရှိပြီး ရေတိုအစီအစဉ်များလိုအပ်ကြောင်း သတ်မှတ်ခဲ့ကြပါသည်။ ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားနေ သောဒေသများနှင့် ဖြစ်ပွားပြီးဒေသများသည် အကူအညီများအပေါ်တွင် များစွာမှီခိုနေရပြီး လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုများကိုလည်း ပိုမိုကြုံတွေ့နိုင်ပါသည်။ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကိုခံနိုင်ရည်ရှိအောင်ကူညီသောပရိုဂရမ်ဌာန (HARP) ၏ လေ့လာချက်အရ ဝေးလံခေါင်သီသောဒေသများ၊ ရေနံ သန့်ရှင်းရေးစနစ်များအတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၊ စားနပ်ရိက္ခာခွဲတမ်းနှင့် အာဟာရအစီအစဉ်များ စသည်တို့တွင် SEA အန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ ထပ်မံလေ့လာရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။⁴³

ကျား/မရေးရာအခြေပြုအကြမ်းဖက်ခံရသူများ၊ နေ့စားအလုပ်သမားများ၊ မိန်းကလေးငယ်များ (အထူးသဖြင့် လူကြီးများ အပြင်ထွက်၍အလုပ်လုပ်နေစဉ် အိမ်တွင်ကျန်ရစ်နေခဲ့သူ) နှင့် နယ်စပ်ဒေသတွင်နေထိုင်သောအမျိုးသမီးများကို ထိခိုက်လွယ်အုပ်စုများအဖြစ် ကုလသမဂ္ဂလူဦးရေရုံပုံငွေအဖွဲ့ (UNFPA)၏ “အရိုးစွဲသောထုံးတမ်းအစဉ်အလာနှင့် ဖုံးကွယ်ထားသော လျှို့ဝှက်ချက်များ” အစီရင်ခံစာတွင် ထပ်မံဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ကျား/မအခြေပြုအကြမ်းဖက်ခြင်းကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းရင်းများမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ အခြေခံအခွင့်အရေးများနှင့်ပတ်သက်သည့် ဗဟုသုတမရှိမှု၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် အရက်သေစာသုံးစွဲမှု စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။⁴⁴ အဆိုပါအချက်များနှင့် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် ဆက်စပ်ပါတ်သက်နေသော အကြောင်းအရာများ ဖြစ်ပါသည်။

⁴¹ Notes from the PSEA Network Action Plan Workshop, 8-9 October 2019, Yangon.

⁴² As above

⁴³ The Humanitarian Assistance and Resilience Programme Facility (HARP-F), Prevention of Sexual Exploitation and Abuse Scoping Study Report, December 2018.

⁴⁴ Powerful Myths, Hidden Secrets, pp 17, 39.

ပြည်ပစေတနာ့ဝန်ထမ်းဝန်ဆောင်မှုအဖွဲ့၏ အစီအရင်ခံစာတွင် မသန်စွမ်းမိန်းကလေးငယ်များအတွက် ကျား/မ အခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုအန္တရာယ်များကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။⁴⁵ အဆိုပါလေ့လာမှုအရ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်း ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင်နေထိုင်သူ မသန်စွမ်းမိန်းကလေးငယ်များသည် အများအားဖြင့် လူကြီးမိဘများအပြင်ထွက်၍ အလုပ်လုပ်နေစဉ် အိမ်တွင်နေခဲ့ကြရကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းတို့ကို စောင့်ရှောက်မည့်သူ (သို့မဟုတ်) ကြီးကြပ် မည့်လူကြီးများမရှိသောကြောင့် ကျား/မအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ တိုင်ကြားမှုပြုလုပ်ရန် မလွယ်ကူသောအခြေအနေနှင့် ရပ်ရွာအတွင်း အမျိုးမျိုးသောကဲ့ရဲ့အပြစ်ဆိုမှုများနှင့်သီးသန့်ဖြစ်နေခြင်း စသည်တို့ကို ပေါင်းစပ် လိုက်သည့်အခါ ပိုမိုအန္တရာယ်ရှိလာနိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် မသန်စွမ်းမိန်းကလေးငယ်များသည် ရိုးရိုး အကြမ်းဖက်မှုသာမက လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခံရမှုအန္တရာယ်များကိုလည်း ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ “Lancet” မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်လေ့လာမှုအရ မသန်စွမ်းသူမိန်းကလေးငယ်များနှင့် ယောက်ျားလေးများ (မိန်းကလေးများ အန္တရာယ် ပိုရှိ) သည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခံရနိုင်ခြေ သုံးဆနီးပါး ပိုမိုများပြားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။⁴⁶

လိင်လုပ်သားများအပေါ်အမြင်သဘောထား

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိင်လုပ်သားများအပေါ်ထားရှိသည့် ယေဘုယျအမြင်သဘောထားများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်း အချက်အလက် အနည်းငယ်သာရရှိနိုင်ပါသည်။ “UNAIDS” ၏ လေ့လာမှုအရ “အမျိုးသားများအတွက် လိင်လုပ်သားနှင့်ဆက်ဆံခြင်းသည် ပုံမှန် ဖြစ်ပြီး တရားဝင်ပိတ်ပင်ထားခြင်းမရှိကြောင်း၊ အမျိုးသားများအတွက် ပထမဆုံးလိင်အတွေ့အကြုံမှာ လိင်လုပ်သားများ နှင့်ဖြစ်ကြောင်း”⁴⁷ သို့ရာတွင် လိင်လုပ်သားများနှင့် လိင်ဆက်ဆံမှုသည် “အကျင့်ယိုယွင်းမှု” ဖြစ်ပြီး ကဲ့ရဲ့စရာအဖြစ် သတ်မှတ်လေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။⁴⁸ “UNAIDS” ၏ အစီရင်ခံစာများအရ လိင်လုပ်သားများ၏ သိမ်ငယ်မှု ပြဿနာသည် ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများရရှိရေးအတွက် အဓိကအတားအဆီးဖြစ်နေပါသည်။ လိင်လုပ်သားများနှင့် ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှုအရ ဖြေဆိုသူအများစုက ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ တရားဥပဒေအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ဒေသခံအသိုင်းအဝန်းများက ကဲ့ရဲ့မှုနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုအကြောင်းများကို ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။⁴⁹

⁴⁵ Volunteer Services Overseas, Baseline Report: Stop Gender Based Violence – Capacity Strengthening of Local Women, 12 August 2016.

⁴⁶ Jones, L. and others, 2012, ‘Prevalence and risk of violence against children with disabilities: A systematic review and meta-analysis of observational studies, Lancet 380, 899-907, as cited in: UNFPA and others, 2018, Young Persons with Disabilities: Global study on ending gender-based violence, and realizing sexual and reproductive health and rights, p 25.

⁴⁷ Roberts, J., Gender Review of the National Strategic Plan on HIV 2006-2010, as cited in Raising the Curtain, p 40.

⁴⁸ Gender Equality Network, Raising the Curtain, 2015, p 111.

⁴⁹ See for example UNAIDS, Situational Analysis of the HIV Response Among Sex Workers in Myanmar, April 2016, p 98

သူတို့အလုပ် အကိုင်နှင့်ဆက်နွှယ်သော ခွဲခြားဆက်ဆံမှု သဘောထားများရှိခြင်းကြောင့် လိင်လုပ်သားများအဖြစ် တံဆိပ်ကပ်ခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်လျက်ရှိပါသည်။⁵⁰

လိင်လုပ်သားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရရှိလာသည့်သိမ်ငယ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိအမျိုးသမီးများ၏ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများနှင့်မူလကတည်းကပင်ဆက်စပ်နေပါသည်။

ကျား၊မတန်းတူညီမျှရေးကွန်ယက်(GEN)၏ “ကန့်လန့်ကာနောက်ကွယ်မှဘဝများကို မြှင့်တင်ခြင်း” အစီရင်ခံစာတွင် “အမျိုးသားများ၏ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာစွမ်းရည်ကိုချီးမြှောက်သော ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ကိုယ်ကျင့် တရားစင်ကြယ်မှုကို အလေးထားမှုများအကြား ပဋိပက္ခများဖြစ်ပေါ်စေကြောင်း၊ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီး များအပေါ်တွင် ကွဲပြားသောစံချိန်စံညွှန်းများ ထားရှိနေသည်မှာ အထင်အရှားပင်ဖြစ်ကြောင်း” ဖော်ပြထားပါသည်။⁵¹ မြန်မာနိုင်ငံရှိအမျိုးသမီးများသည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားမည့်အချိန်ထိ မိမိ၏အပျိုစင်ဘဝကို ထိန်းသိမ်းရမည်ဖြစ်သော် လည်း အမျိုးသားများအတွက်မူ ထိုသို့မဟုတ်ပါ။⁵² ထို့ကြောင့် မြန်မာအမျိုးသားများ (အထူးသဖြင့် လူငယ်များ) အတွက် လိင်လုပ်သားများသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာစူးစမ်းရှာဖွေမှုအတွက် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းဖြစ်နေသည်မှာ ယုတ္တိ ကျသောဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုနှင့် အကူအညီ ပေးရေးဝန်ထမ်းများသည် လိင်လုပ်သားများနှင့်ဆက်ဆံနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိနေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ လိင်လုပ်သားများ နှင့်ဆက်ဆံသူများတွင် အိမ်ထောင်ရှိသည့် မြန်မာအမျိုးသားများ၊ နိုင်ငံတကာဝန်ထမ်းများ၊ အထူးသဖြင့် မိသားစုများနှင့် ဝေးရာတွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်နေသူများလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

UNAIDS ၏ အစီရင်ခံစာတွင် လိင်လုပ်ငန်းကို ရာဇဝတ်အမှုအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်းသည် လိင်လုပ်သားများကို အလွန်အမင်းထိခိုက်မှု ဖြစ်စေကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။⁵³ ရဲများ၏ အလွဲသုံးစားလုပ်မှု များတွင် ဥပမာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်း၊ ကိုယ်/နှုတ်နှင့်မဖွယ်မရာပြုမှုများ၊ ဖမ်းဆီးမှုမခံရစေရန် အလဲအလှယ်အဖြစ် အခမဲ့ လိင်ဆက်ဆံရန်တောင်းဆိုခြင်းစသည်တို့အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။⁵⁴ ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေ၏ ပုဒ်မ (၃၇၇) တွင် လိင်တူဆက်ဆံမှု သည် တရားမဝင်ဟုပြဋ္ဌာန်းထားကာ အလွန်ကြီးလေးသည့်ပြစ်ဒဏ်ဖြစ်ပြီး

⁵⁰ As above, p 99.

⁵¹ Raising the Curtain, p 40.

⁵² Interview with UNAIDS, 7 November 2019. See also UNFPA, Powerful Myths and Hidden Secrets, p 16. The report mentions a traditional practice among female survivors of rape to marry the perpetrator in order to maintain the woman/girl's dignity.

⁵³ Not only are sex workers at risk of arrest under the Prostitution Suppression Act 1949 but also may face charges or threats of arrest for loitering after dark (Police Act and Rangoon Police Act) and less commonly for public nuisance (Section 268 of the Penal Code). Abuse of the laws by police is reported as common especially in relation to arrest under Section 35 of the Police Act (loitering) and Section 54 (arrest without warrant) of the Code of Criminal Procedure. See UNAIDS, National HIV Legal Review Report, p 38.

⁵⁴ UNAIDS, National HIV Legal Review Report, p 36.

ထောင်ဒဏ်(၁၀)နှစ်နှင့်အထက် ဖြစ်သော ကြောင့် လိင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ထားသည့် လိင်လုပ်သားများသည် ပို၍ငွေညစ်ခံရခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် ထောင်ချခံရခြင်း များ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ပြည့်တန်ဆာလုပ်ငန်းသည် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်သော်လည်း ထိုလုပ်ငန်းကိုဝယ်ယူခြင်းသည် ပြစ်မှုမမြောက်သည့်အတွက် လိင်လုပ်သားများသည် ဖောက်သည်များ၏အကြမ်းဖက်မှုကို ခံရလေ့ရှိပါသည်။ “ဖောက်သည်များက လိင်လုပ်ငန်းသည် ရာဇဝတ်မှုမြောက်သည်ကို သိရှိထားသောကြောင့် မုဒိမ်းမှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ စော်ကားမှုများ နေ့စဉ်ဆိုသလိုဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ ဖောက်သည်များက အကြမ်းဖက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ကွန်ဒုံးအသုံးပြု ရန် ငြင်းဆန်ခြင်းများ ပြုလုပ်သော်လည်း လိင်လုပ်သားများမှာ ပြန်လည်ပြောဆိုခွင့်/ ငြင်းဆိုခွင့်မရှိပါ။”⁵⁵ လိင်လုပ်သား များက “၎င်းတို့အတွက် လိင်အကြမ်းဖက်ခံရမှုသည် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ကိစ္စဖြစ်ပြီး အဆက်မပြတ် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုဖြစ် နေကြောင်း” ပြောကြားခဲ့ပါသည်။⁵⁶

ထိုကဲ့သို့အန္တရာယ်များရှိနေသော်လည်း အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များသည် ငွေကြေးလိုအပ်ချက်ကြောင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေကြရပါသည်။ UNAIDS ၏ လေ့လာမှုတစ်ခုတွင် လိင်လုပ်သားများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာ “၎င်းတို့သည် ငွေကြေးလိုအပ်ချက်ကြောင့် ဤလုပ်ငန်းကိုရွေးချယ်ခဲ့ကြကြောင်း အများစုသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမှလွတ်မြောက်ရန်ဖြစ်ကြောင်း” တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်းဖြေဆိုခဲ့ကြပါသည်။⁵⁷ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ လိင်လုပ်သားများကို ဟိုတယ်ဘားများ၊ အနိပ်ခန်းများ၊⁵⁸ ကာရာအိုကေဘားများ၊⁵⁹ ဖက်ရှင်ရှိုးပွဲများနှင့်⁶⁰ ရန်ကုန်-မန္တလေးအမြန်လမ်းတစ်လျှောက်၌⁶¹ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ လူကုန်ကူးမှုအန္တရာယ်မြင့်မားသည့် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံနယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင်⁶² ပြည့်တန်ဆာအိမ်များ တည်ရှိနေပါသည်။⁶³

ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ သဝဏ်လွှာတွင် ကုလသမဂ္ဂနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝန်ထမ်းများ ကို လိင်လုပ်သားများနှင့် လိင်ဆက်ဆံခြင်းအား တားမြစ်ထားပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လိင်လုပ်ငန်းတွင် ကျား/မရေးရာမညီမျှမှုများအမြစ်တွယ်နေပြီဖြစ်သည့်အပြင် လိင်လုပ်သားများတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှု အတွက် လူကုန်ကူးခံရသူများပါဝင်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤအလုပ်အကိုင်နှင့်ဆက်နွှယ်သည့် ဥပဒေမူဘောင်၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှုများက လိင်လုပ်သားများအပေါ်

⁵⁵ As above.

⁵⁶ As above.

⁵⁷ UNAIDS, Situational Analysis of the HIV Response Among Sex Workers in Myanmar, April 2016, p 106.

⁵⁸ Wine, Aung Thet, ‘The Main Issue is Survival’, The Irrawaddy, February 2, 2012.

⁵⁹ Wine, Aung Thet, ‘Sex and the (Burmese) City’, The Irrawaddy, 2008, Vol. 16 No. 7.

⁶⁰ O’Connell, C., ‘Burma A La Mode’, The Irrawaddy, 2003, Vol. 11 No. 8.

⁶¹ Htwe, K., ‘Desolation Road’, The Irrawaddy, 2009, Vol. 17 No. 4.

⁶² Aung, T., ‘A Downward Spiral in Jiegao’, The Irrawaddy, 2010, Vol. 18 No. 4.

⁶³ UNWomen, ‘Tackling Human Trafficking in Myanmar’, 3 January 2019, available at: <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2019/1/feature-tackling-human-trafficking-in-myanmar>.

အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ခြင်း၊ ထိပါး နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများ အလွန်အမင်းဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကုလသမဂ္ဂမှ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အကူအညီပေးမှုဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများအတွက် အချို့နေရာများအား “ကန့်သတ်နယ်မြေ” အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးခြင်းသည် ပြဿနာ၏အခြေအနေကို သိသာအောင်ပြုလုပ်ရာတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုအချို့ရှိနိုင် ပါသည်။ သို့သော် အထက်ဖော်ပြပါဥပဒေများအရ လူတစ်ယောက်သည်ဆန္ဒရှိပါက လိင်လုပ်သားတစ်ဦးနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံရန်မှာလွယ်ကူလှကြောင်း ရှင်းလင်းစွာသိနိုင်ပါသည်။ လိင်လုပ်သားများနှင့် လိင်ဆက်ဆံမှုပြုလုပ်ခြင်းသည် အပြုအမူဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းကိုချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုသို့သောအပြုအမူကိုလုံးဝလက်မခံနိုင်ကြောင်း အကူအညီ ပေးရေးဝန်ထမ်းများသိရှိအောင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ပြောကြားထားရပါမည်။

အိမ်အကူလုပ်သားများ

ကုလသမဂ္ဂ၏ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာဝန်ထမ်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလယ်အလတ်ဝင်ငွေရှိသူများသည် အိမ်အကူ လုပ်သားများခန့်အပ်လေ့ရှိပါသည်။ အိမ်အကူလုပ်သားများ၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးသည့် ဥပဒေမူဘောင် များမရှိပါ။ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားများအဖွဲ့တို့က ပိုမိုကောင်းမွန်သော အကာအကွယ်ပေးရန် အစိုးရအားတောင်းဆိုမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။⁶⁴ အဆိုပါတောင်းဆိုမှုများကို အစိုးရက အသိ အမှတ်ပြုခဲ့ပြီး ဥပဒေမူကြမ်းကိုရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။⁶⁵ အလုပ်ရှင်နှင့် အိမ်အကူတို့သည် အလုပ်ရှင်၏နေအိမ်တွင် အတူနေထိုင်ရသည့်အချက်နှင့် အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်သမားအကြားရှိ သိသာထင်ရှားသည့်အင်အားမညီမျှမှုတို့ကြောင့် အမျိုးသမီးအိမ်အကူများနှင့် အမျိုးသားအိမ်အကူများသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုခြင်းခံရနိုင်သည့် အလားအလာများမြင့်မားပါသည်။ အိမ်အကူလုပ်သားများအပေါ် မဖွယ်မရာပြုမှုသည် သတင်းအချက်အလက်များ အနည်းငယ်သာ ရရှိနိုင်ပြီး အိမ်အကူလုပ်သားများ၏ စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုကို အာရုံစိုက်ဆောင်ရွက်နေသည့် အရပ်ဘက်လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း အနည်းငယ်သာရှိနေစေကာမူဝန်ထမ်းများကိုသာမက အိမ်အကူလုပ်သားများ (အထူးသဖြင့် အဆိုပါလုပ်သားများ သည် အကူအညီအကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ (သို့မဟုတ်) ထိခိုက်ခံစားရသောလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှ

⁶⁴ International Labor Organization, ‘Under age, under protected and undervalued, the grim situation of Myanmar domestic workers’, 11 May 2018, available at:

https://www.ilo.org/yanagon/press/WCMS_630258/lang--en/index.htm..

⁶⁵ Aung, S.T., ‘Domestic workers law could be enacted next year’, Mizzima 17 December 2019, available at:

<http://mizzima.com/article/domestic-workers-law-could-be-enacted-next-year.>

ပုဂ္ဂိုလ်သူများဖြစ်ပါက) ၏ အသိပညာမြင့်တက်လာရန် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ သို့မှသာ ၎င်းတို့သည် အပြုအမူဆိုင်ရာစံနှုန်းများကိုသိရှိလာနိုင်ပြီး အရေးကြုံပါကတိုင်ကြားမှုများ ပြုလုပ်လာနိုင် မည် ဖြစ်ပါသည်။

အသက်မပြည့်သေးသော ဝန်ထမ်းများ/ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသက် (၁၄)နှစ်အရွယ်မှစ၍⁶⁶ လုပ်ခလစာရသောအလုပ်များ (အသက် (၁၈)နှစ်ပြည့်ပြီးမှ လုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိသည့် အန္တရယ်ရှိသောအလုပ်များမှလွဲ၍⁶⁷) ကို ကလေးများ လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ မကြာသေးမီက မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ အကြီးတန်းစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက အသက်မပြည့်သေးသည့် သင်တန်း သားတစ်ဦးအား လုပ်ငန်းခွင်တွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာမဖွယ်မရာပြုမှုဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်သည်အကျိုးအမြတ်မယူသည့်လုပ်ငန်း ကဏ္ဍတွင်လည်း အသက်မပြည့်သေးသည့်ဝန်ထမ်း၏ ထိခိုက်လွယ်မှုရှိနေကြောင်းကို မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်။⁶⁸ ထိုသို့သော မဖွယ်မရာပြုမှုသည် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးနှောင့်ယှက်မှုအနေဖြင့်သာ စတင်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည် ဆိုသော်လည်း ဆက်လက်ရှင်သန်သူသည် အသက်မပြည့်သေးခြင်းကြောင့် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ သဝဏ်လွှာတွင်ပါဝင်သည့်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာမဖွယ်မရာပြုမှုအဖြစ် အလိုအလျောက်သတ်မှတ် နိုင်သည့်အပြုအမူဖြစ်ပါသည်။⁶⁹ ထို့ကြောင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများသည် အဆိုပါအန္တရယ်ဖြစ်နိုင်သည့်အချက်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။

SEA စွပ်စွဲချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည့် အဖွဲ့အစည်း များ၏စွမ်းရည်

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာအကူအညီနှင့်ဘေးအန္တရယ်ကိုခံနိုင်ရည်ရှိအောင်ကူညီသောပရိုဂရမ်ဌာန (HARP) ၏ နယ်ပယ်အသီးသီးအပေါ် လေ့လာချက်အရ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝန်ထမ်းများ၏ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုများတားဆီးကာကွယ်ရေး (PSEA) ကိုနားလည်သဘောပေါက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ထမ်းများ၏ အသိအမြင်နှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုများကြား ကွာဟချက်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် တိုင်ကြားနိုင်သည့်လမ်းကြောင်းများကို သိရှိမှုမှာလည်း အားနည်းကြောင်း မှတ်ချက်ပြုခဲ့ပါသည်။⁷⁰ ဤအချက်နှင့်အတူ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တစ်ဦးအပေါ် တိုင်ကြားရန်တွန့်ဆုတ်နေခြင်းတို့ ပေါင်းစပ်လိုက်သည့်အခါ

⁶⁶ Factories Act (1951) sections 2 and 76, and the Shops and Establishments Law (2016) section 14..

⁶⁷ Goldberg, J., 'In Myanmar, a Nonprofit Icon Enjoyed Foreign Funding Despite Allegations of Sexual Abuse', Vice News, 14 October 2019, available at: https://www.vice.com/en_in/article/qvqwbdbd/myanmar-chan-nyeinaung-sexual-harassment-abuse-non-profit.

⁶⁸ 68 Child Rights Law (2019) section 65(a).

⁶⁹ ST/SGB/2003/13.

⁷⁰ HARP-F, as above.

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံ ဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုဆိုင်ရာစွပ်စွဲချက်များကို စနစ်တကျကိုင်တွယ်နိုင်သည့် စွမ်းရည်နည်းပါးနေသေးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ “HARP” ၏ အစီရင်ခံစာတွင်⁷¹ နစ်နာသူများကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမည့်ဆောင်ရွက်ချက်များမရှိခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေမျိုးတွင် အလွန်အရေးကြီးကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ အကြောင်းမှာ အစိုးရ (သို့မဟုတ်) စစ်ဘက်အရာရှိများ (သို့မဟုတ်) အစိုးရ/စစ်တပ်နှင့် နီးကပ်စွာဆက်သွယ်နေသူများကို ဆန့်ကျင်၍ထုတ်ဖော် ပြောဆိုမှုသည် အသေရေဖျက်မှုဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်းကိုခံရနိုင်ခြေရှိပြီး အကယ်၍ အပြစ်ရှိသည်ဟုစီရင်ခြင်းခံရပါက ဆက်လက်ရှင်သန်သူ (သို့မဟုတ်) တိုင်ကြားသူသည် ထောင်ကျနိုင်သည့်အတွက်ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာသတင်း အချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှုယူနစ် (MIMU) နှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု တားဆီးကာကွယ်ရေး ကွန်ယက်တို့မှ ကောက်ယူခဲ့သည့်စစ်တမ်းအရ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လမှ ဩဂုတ်လအတွင်း စစ်တမ်းတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်း (၈၄) ခုအကြား အတော်အတန်ကောင်းမွန်သောရလဒ်များရရှိခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ (၈၀%)သည် တိုင်ကြားချက်များကိုလက်ခံရန်နေရာထားရှိပြီးရပ်ရွာလူထုမှတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်

ရန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရှိကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။⁷² (၈၂%)သည် SEA သီးသန့်ဆိုင်ရာကိစ္စများအတွက်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသာရှိ၍ (၆၀%)သည် SEA အတွက် သတင်းပေးပို့မှုပြုလုပ်သည့်စံနစ်ကိုအသုံးပြုခဲ့ကြောင်းနှင့်⁷³ (၃၈%)ကသာ SEA နှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းပေးပို့မှုများအတွက် တိကျသောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။⁷⁴ SEA အား တိုင်ကြားသူများ ကို ထောက်ပံ့ကူညီရန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းရှိသည်ဟုဖြေဆိုသူ အဘယ်ကြောင့်နည်းပါးရသည်ကို ထပ်မံသုတေသနပြုသင့် ကြောင်းနှင့် ရှင်သန်ကျန်ရစ်သူများကို မည်သို့ညွှန်းပို့ရမည် (သို့မဟုတ်) တိုင်ကြားချက်များပြုလုပ်ပြီး ပါက တိုင်ကြားသူများကိုမည်သို့ကူညီရမည်ကို အေဂျင်စီများကသေချာစွာသိရှိထားရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်သင့် ကြောင်း အဆိုပါအစီရင်ခံစာက မှတ်ချက်ပြုခဲ့ပါသည်။

မကြာသေးမီကဖြစ်ပွားခဲ့သည့် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးနှောက်ယှက်မှုသည် အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခု၏ အကြီးတန်းစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက SEA ကိုကျူးလွန်နိုင်သည့်အန္တရာယ်ကို မီးမောင်းထိုးပြနေ ပါသည်။⁷⁵ ရပ်ရွာလူထုဝန်ထမ်းများ၊ စည်းရုံးရေး

⁷¹ HARP-F, as above.

⁷² PSEA Mapping Survey: Overview of Results, 7 November 2018.

⁷³ As above

⁷⁴ As above

⁷⁵ See for example Goldberg, J., ‘In Myanmar, a Nonprofit Icon Enjoyed Foreign Funding Despite Allegations of Sexual Abuse’, Vice News, 14 October 2019, available at:

https://www.vice.com/en_in/article/qvgwbd/myanmar-chan-nyein-aung-sexual-harassment-abuse-non-profit.

[Type here]

ဝန်ထမ်းများနှင့် အောက်ခြေရှိနှစ်သိမ့်ပညာပေးသည့်အဖွဲ့အစည်းများ တွင် SEA နှင့်ပတ်သက်သည့် အသိအမြင်အားနည်းကြကြောင်းနှင့် တိုင်ကြားချက်များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သည့်စနစ် များမှာ အားကောင်းမှုမရှိ (ထိုစနစ်မျိုးလုံးဝမရှိခြင်းလည်းဖြစ်နိုင်)ကြောင်း PSEA ကွန်ရက်ဝန်ထမ်းများ၏ အချက်အလက်အပြည့်အစုံက အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ လုပ်ငန်းများကိုကြီးကြပ်မှုကင်းမဲ့ခြင်း၊ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပျက်ကွက်ခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းမူဘောင်မရှိခြင်းတို့သည် ပိုမိုကြီးမားသောအန္တရာယ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လွတ်လပ်စွာလှုပ်ရှားခွင့်မရှိခြင်းသည် ဆက်လက်ရှင်သန်သူများ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သင့်တော်သောတုံ့ပြန်မှုများပြုလုပ်ရန်အတွက် နောက်ထပ်ထင်ရှားသော အတားအဆီးတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးနေစဉ်ကာလအတွင်း SEAမှဆက်လက်ရှင်သန်သူ များကို အဖွဲ့အစည်းကိုယ်၌ကပါ ကာကွယ်ပေးခြင်းမပြုနိုင်ပါက ၎င်းတို့၏လုံခြုံမှုကိုလည်းကောင်းစုံစမ်းစစ်ဆေးမှု၏ ဂုဏ်သိက္ခာကိုလည်းကောင်း ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။

ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ကို အစီအစဉ်တကျလေ့လာဆန်းစစ်မှုများ

ကုလသမဂ္ဂမှရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ထားသော မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် SEA ဆိုင်ရာအန္တရာယ်ရှိမှုကို ဆန်းစစ်ခြင်း များပြုလုပ်ထားရန်မျှော်လင့်ပါသည်။ သို့သော် လေ့လာဆန်းစစ်မှုအတွက် ပုံစံများမသတ်မှတ်ရသေးပါ။ မိတ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းများမှ အဆိုပါလေ့လာဆန်းစစ်မှုကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း ရှိ/ မရှိကိုလည်းမသိရှိပါ။ အနာဂတ် တွင် အန္တရာယ်လေ့လာဆန်းစစ်မှုများကိုအသုံးပြု၍ SEA အခြေအနေများကိုသိရှိနိုင်ရန်နှင့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်များကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဝေးလံခေါင်သီသောနေရာများရှိ အစီအစဉ်များ၊ ကြီးကြပ်မှု မရှိ (သို့မဟုတ်) အနည်းငယ်မျှဖြင့်သာ ဝန်ထမ်းများက ရှည်ကြာတာဝန်ထမ်းဆောင်နေရသောဒေသများ အစရှိသည်တို့နှင့်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြားကွဲပြားခြားနားမှုများ အရ ပို၍ကောင်းမွန်သောပုံရိပ်များဖြင့် အသုံးပြုနိုင်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

နိဂုံး

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရသော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် SEA အန္တရာယ်သည် မြင့်မားလျက်ရှိပါသည်။ ယခင်ကဖြစ်ပွားခဲ့သည့် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဖြစ်ပွားသည့် SEA နှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးနှောင့်ယှက်မှုများသည် အပြစ်ပေးခြင်းမခံရသည့်အစဉ်အလာရှိခဲ့သည်ကို ပြဆိုသည့်အပြင် ဖြစ်ပွားမှုများကို တိုင်ကြားနိုင်ရန် အတားအဆီးများရှိနေသည်ကိုလည်း မီးမောင်းထိုး ပြနေပါသည်။ မီဒီယာများတွင်ကျယ်ပြန့်စွာဖော်ပြခဲ့ကြသော လတ်တလောတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးနှောင့်ယှက်မှုအားကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပုံသည်လက်ရှိနှင့်မတူ ညီသည့်တိုင်ကြားမှုစနစ်များ ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်နေကြောင်း ဖော်ပြနေပြီး အဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင်လည်း

နစ်နာသူများကို မျက်နှာလွှဲထားခြင်းမျိုးအားရှောင်ရှားရန်လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်စခန်းများအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းအများစုတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ၌ အမျိုးသားများသာ လွှမ်းမိုးသည့် ဖွဲ့စည်းပုံများသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးနှောင့်ယှက်ခံရမှု အခြေအနေများတွင် အာဏာအလွဲသုံးစားမှုနှင့် အပြစ်ပေးအရေးယူမှုများမှ ကင်းလွတ်ခြင်း၏အန္တရာယ်များကို မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်။ မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအပြင် ဝေးလံခေါင်သီသော ဒေသများ၌ နေထိုင်သူများကို အထူးအလေးပေးဂရုပြုသင့်ပြီး ၎င်းတို့အနေဖြင့် ယုံကြည်မှုရှိစွာဖြင့် တိုင်ကြားမှုစနစ်များကို လက်လှမ်းမီစေရန် သေချာစွာဆောင်ရွက်ရပါမည်။

၂၀၁၉-၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွက် PSEA ကွန်ယက်၏ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပြီး ဒေသခံအစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်မှုကိုတည်ဆောက်ရန်နှင့် ဆက်လက်ရှင်သန်သူများအား အထောက်အပံ့နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ လုံလောက်စွာပေးနိုင်သည့် စနစ်ရှိရန်အပါအဝင် အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း PSEA မူဝါဒများကို တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ရှေ့တန်းမှ ဝန်ထမ်းများအတွက် အသိပညာမြှင့်တင်ရေးနှင့်ဆက်လျှင်း၍အလေးထားဖန်တီးပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အာဏာအားပြိုင်မှု၏ သဘောကိုသိရှိရန်နှင့် ၎င်းသည်ရပ်ရွာလူထုနှင့်ဆက်ဆံရေးကို မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်ကို နားလည် ရန်လည်း မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။ လူငယ်များသည် လိင်မှုကိစ္စကိုဖော်ထုတ်ပြောဆိုရန်နှင့် စူးစမ်းလေ့လာရန် ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်း အနည်းငယ်သာရှိသောကြောင့် လိင်လုပ်သားများနှင့် ဆက်ဆံသည့်ကိစ္စများကို ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်ပါသည်။ အိမ်အကူ လုပ်သားများ၏ ထိခိုက်လွယ်သည့်ကိစ္စများကို လေ့လာရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

အဆိုပါကိစ္စများကို SEA ၏ ဆက်လက်ရှင်သန်နေသူများမှ တရားမျှတမှုကိုလက်လှမ်းမီစေရန်၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်မည့် သူများကိုဟန့်တားနိုင်ရန် တရားရေးဆိုင်ရာမူဘောင်အား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်ဆိုသည့် ခြုံငုံလိုအပ်ချက်တွင် ထည့်သွင်းရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် လူမှုရေးအပြုအမူပြောင်းလဲမှုများကိုပြုလုပ်ရန် ကြိုးပမ်း ခြင်းဖြင့် ကျား/မတန်းတူညီမျှမှုမရှိခြင်းကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်၊ အာဏာကိုပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုရန်တို့လည်း လိုအပ်ပါသည်။

၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ

Annex A: Sexual Exploitation and Abuse Risk Questions for Focus Group

နောက်ဆက်တွဲ(က)- ဦးတည်အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးမှုများအတွက် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု အန္တရာယ်ဆိုင်ရာမေးခွန်းများ

SEA RISK QUESTIONS – COMMUNITY

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှုအန္တရာယ်ဆိုင်ရာမေးခွန်းများ - ရပ်ရွာလူထု/ရပ်ရွာ အသိုင်းအဝိုင်း

သင်တန်းနည်းပြများအတွက်လမ်းညွှန်

ဤမေးခွန်းများသည်လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာသို့မဟုတ်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်သားများမှ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု ပြုလုပ် ခဲ့ခြင်းရှိ/မရှိကို ရပ်ရွာလူထုထံမှတုံ့ပြန်မှုများရယူရန် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အုပ်စုတစ်စုထဲတွင် ဆွေးနွေးရာ၌ ထိခိုက်လွယ်မှုနှင့် လျှို့ဝှက်မှုဆိုင်ရာပြဿနာ/ကိစ္စရပ်များကြောင့် ဆွေးနွေးစဉ်တွေ့ရှိလာသော အဖြစ်အပျက်များရှိပါက သင်တန်းနည်းပြများအနေဖြင့် ထဲထဲဝင်ဝင် စုံစမ်းမေးမြန်းခြင်းမပြုရန် အကြံပြုပါသည်။ မေးခွန်းများသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လွှမ်းခြုံနိုင်ရန်ရည်ရွယ်ထားပြီး လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာ ပြုမှုကို အထူးရည်ညွှန်းထားခြင်းမဟုတ်ပဲ ကူညီခြင်းအတွက် ပြန်လည်မျက်နှာသာပေးရသည့်/ အကြိုက်ဆောင် ရသည့်ကိစ္စကိုသာရည်ရွယ်ပါသည်။ လိမ်လည်မှု၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက် အလက်ရရှိရန် အရေးကြီးသည်မှာမှန်သော်လည်း ငွေကြေးပေးဆောင်မှုအစား ငွေကြေးမဟုတ်သော မျက်နှာသာ ပေးရမှုများ/ အကြိုက်ဆောင်လုပ်ပေးခြင်းများကို အလေးထားသင့်ပါသည်။ ၎င်းတွင် ရပ်ရွာထဲမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦး အား အထောက်အကူဝန်ထမ်းနှင့် အချိန်ဖြုန်းရန်တောင်းဆိုခြင်း (သို့မဟုတ်) အကူအညီနှင့်လဲလှယ်ပြီး အိမ်အလုပ်များကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် တောင်းဆိုခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ကျွန်တော်/ကျွန်မ၏ အမည်မှာ ဖြစ်ပြီး ကျွန်ုပ်သည် အဖွဲ့အစည်းမှ ဖြစ်ပါသည်။ စခန်း/ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတွင်ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့်လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာသို့မဟုတ်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်သားများနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်တော်/ကျွန်မမေးခွန်းအနည်းငယ်မေးလိုပါသည်။ သင်၏အဖြေများက သတင်းအချက်အလက်များကို မည်သို့ပေးအပ်သင့် ကြောင်းနှင့် ကူညီထောက်ပံ့မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများသည် အခမဲ့ဖြစ်ကြောင်းသေချာစေရန် ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ရှေ့ဆက် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများကို လမ်းညွှန်ပေးနိုင်ရန် အကူအညီဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့သည် ဤအချက်အလက် များကို ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့၏လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် မျှဝေမည်ဖြစ်သော်လည်း သင်တို့၏အမည်များနှင့် တည်နေရာများကို ဖော်ပြမည် မဟုတ်ပါ။ သင်သည် မေးခွန်းများကို နားမလည်ပါက (သို့မဟုတ်) သင်မေးခွန်းများမေးရန်ရှိပါက အချိန်မရွေးမေးမြန်းနိုင်ပါသည်။ အဆင်ပြေသည်ဆိုပါက ရှေ့ဆက်လိုပါသည်။

အန္တရာယ်ဒေသများကိုခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း - မေးခွန်းများ

၁။ သင်ရရှိသည့် အရေးအကြီးဆုံးသော အကူအညီနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတွေက ဘာတွေလဲ။ (ဥပမာ- ဒီအထောက်အပံ့၊ အကူအညီ/ဝန်ဆောင်မှုမရှိရင် သင်ရပ်တည်နိုင်မည်မဟုတ်။)

၂။ ဤအကူအညီ/ ဝန်ဆောင်မှုများကို သင်ဘယ်လို ရရှိပါသလဲ။ (ဥပမာ- လက်ကိုင်ဖုန်းမှတစ်ဆင့်၊ လူကိုင်ယံတိုင်၊ လူဒါန်းခြင်း၊ ညတွင် သို့မဟုတ် နံနက်စောစောတန်းစီခြင်း စသည်ဖြင့်)

၃။ သင် မည်သူထံမှ/မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းထံမှ အကူအညီ /ဝန်ဆောင်မှုများရပါသလဲ။ (NGO များ၊ INGO များ၊ ကုလသမဂ္ဂနှင့် မိသားစုအထောက်အပံ့များ အပါအဝင်)

၄။ သင်အနေဖြင့် ဝန်ဆောင်မှု/အကူအညီ ပိုရလိုလျှင် (သို့မဟုတ်) အသစ်ရလိုလျှင် မည်သူထံချဉ်းကပ်မည်နည်း။ (သင် သို့မဟုတ် သင့်မိသားစု လိုအပ်သည့် အကူအညီများကို ပိုမိုရရှိဖို့ သင်မျက်နှာသာရအောင်လုပ်ဖို့ လိုအပ်ပါသလား)

(သင် တစ်ယောက်ယောက်ကို စကားပြောဖို့ လိုအပ်ပါသလား (သို့မဟုတ်) တစ်ဦးဦးထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရရန် လိုအပ်ပါသလား)

၅။ သင့်အနေဖြင့် မည်သည့် ဝန်ဆောင်မှု/အကူအညီပေးသူများကို အများဆုံးဆက်သွယ်ရပါသလဲ။

- အခကြေးငွေယူအလုပ်လုပ်သောလုပ်သားများ/ စခန်းတာဝန်ခံများ
- သင့်အား လက်ခံထားသည့်အဖွဲ့အစည်းမှ ဝန်ထမ်းများ/ ခေါင်းဆောင်များ
- အစိုးရ/အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှဝန်ထမ်းများ
- အကူအညီပေးနေသော အဖွဲ့အစည်းများမှ ဒေသခံဝန်ထမ်းများ
- အကူအညီပေးနေသောအဖွဲ့အစည်းများမှ နိုင်ငံခြားသားဝန်ထမ်းများ

၆။ သင်၏ရပ်ရွာအတွင်းရှိ တစ်ဦးဦးသည် အကူအညီများ/ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက်တစ်စုံတစ်ရာပိုလိုချင်သောကြောင့် အလဲအလှယ်အဖြစ် ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) အခြားတစ်မျိုးမျိုးအကြိုက်ဆောင်လုပ်ပေးရခြင်းများရှိသည်ဟု သင်ကြားဖူးပါသလား။ (အခမဲ့ထောက်ပံ့ပေးရန်ဖြစ်သော် လည်း) (ဥပမာ - သင့်အနေဖြင့် ဝန်ထမ်းများနှင့်အတူ အပြင်ထွက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) သူတို့အနားတွင် ထိုင်ပေးရခြင်း အပါအဝင်)

က။ အကယ်၍ ရှိခဲ့လျှင် ဘာဖြစ်ခဲ့သည်ကို အနည်းငယ်ရှင်းပြပေးပါ။

ခ။ ထိုကိစ္စမျိုးတွင် (အကြိုက်ဆောင်လုပ်ပေးရသောသူ)ထိခိုက်နစ်နာသူတွေက ဘယ်လိုတုံ့ပြန်ခဲ့ပါသလဲ။

ဂ။ အကူအညီပေးတာကို အလဲအလှယ်အနေနဲ့ ပစ္စည်းတွေပေးဖို့ (သို့မဟုတ်) မျက်နှာသာပေးဖို့/ သူ့အကြိုက်လိုက်ဖို့ အုပ်စုလိုက်ဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ ပုံမှန်တောင်းဆိုခံရတဲ့သူမျိုး ရှိပါသလား။ ရှိခဲ့ရင် ဘယ်လို အုပ်စုမျိုးဘယ်လိုလူမျိုးက တောင်းဆိုပါသလဲ

၇။ အကူအညီ (သို့မဟုတ်) ဝန်ဆောင်မှုပေးရန်တာဝန်ရှိသူသည် သင်တို့ရပ်ရွာသားတစ်ဦးဦးထံမှ ပစ္စည်းများ (သို့) မျက်နှာသာပေးရန်အတွက်တစ်ခုခုကို တောင်းခံနေသည်ဆိုပါစို့။ (အဆိုပါပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းတွေက ဘာတွေလဲ)။ ဘယ်သူ့ကိုအကူအညီတောင်းခံမလဲ၊ သင့်စိုးရိမ်မှုကို ဘယ်သူ့ကိုပြောမလဲ။

က။ အကယ်၍အကူအညီမတောင်းဘူးဆိုရင် ဘာကြောင့်လဲ။ (ဖြေဆိုသူက ပြောပြမထားသည့်အခြားယန္တရားများ/ စနစ်များ)

၈။ အကူအညီပေးရေး ဝန်ထမ်းများသည် ရပ်ရွာလူထုနှင့် အချိန်ကြာမြင့်စွာအတူရှိနေသော အခြေအနေ မျိုးရိုးပါ သလား (ဥပမာ- အမျိုးသမီးများထင်းရှာဖွေရာတွင် အတူလိုက်ပါခြင်း၊ သို့မဟုတ် စခန်းနယ်နိမိတ်ပြင်ပတွင် ဆောင်ရွက်သည့်အခြားလုပ်ငန်းများ) (မိဘမဲ့များ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများကဲ့သို့ အလွန်အမင်း ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စု)

နောက်ဆက်တွဲ (ခ) - မြစ်ကြီးနားတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့် မဖွယ်မရာပြုမှု အန္တရာယ် အကဲဖြတ်မှုမှ တွေ့ရှိချက်များ

၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၃) ရက်

စခန်းများမှရွေးချယ်ထားသည့် ရပ်ရွာလူထုများထံမှ အသိပေးသဘောတူညီချက်များဖြင့် ပိုင်းမော်ရှိ စခန်း (၂) ခုထံမှ ကောက်ယူရရှိသော အချက်အလက်များကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ စခန်းတစ်ခုမှာ မိုင်းနာ AG စခန်းဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ခုမှာ ခတ်ချိုစခန်းဖြစ်ပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် အမျိုးသားအုပ်စုတစ်စု၊ အမျိုးသမီးအုပ်စုတစ်စု၊ စခန်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦး နှင့် ကော်မတီဝင်တစ်ဦးတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ဆွေးနွေးရာတွင် စုစုပေါင်းအမျိုးသမီး (၉) ဦး နှင့်အမျိုးသား (၄) ဦး ပါဝင်သည်။ ပါဝင်သူများကို METTA ၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် ကျပန်းရွေးချယ်ခဲ့သည်။

သင်ရရှိသည့် အရေးအကြီးဆုံးသော အကူအညီနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများက ဘာတွေလဲ။ (ဥပမာ၊ ဒီအထောက်အပံ့၊ အကူအညီ/ဝန်ဆောင်မှုမရှိရင် သင်ရပ်တည်နိုင်မည်မဟုတ်။)

မြစ်ကြီးနားတွင် IDPS စခန်းများသည် အစားအစာ၊ အမိုးအကာ၊ အာဟာရ၊ တစ်ကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများ၊ GBV အသိပညာ၊ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးခြင်းဝန်ဆောင်မှုများ၊ PSNI မိုင်းအန္တရာယ်ပညာပေး၊ မိုဘိုင်းဆေးခန်းနှင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများအတွက် ကိုယ်ဝန်စောင့်ရှောက်မှုအကူအညီများ စသည့်အထောက်အပံ့များကို လက်ခံရရှိပါသည်။

ဤအကူအညီ/ဝန်ဆောင်မှုများကို သင်ဘယ်လို ရရှိပါသလဲ။ (ဥပမာ လက်ကိုင်ဖုန်းမှတစ်ဆင့်၊ လူကိုယ်တိုင်၊ လူအိမ်ခြံမြေ၊ ညတွင် သို့မဟုတ် နံနက် စောစော တန်းစီခြင်း စသည်ဖြင့်)

IDP ရပ်ရွာများတွင် နေထိုင်သူအများစုသည် (wave money အသုံးပြုခြင်းဖြင့်) မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့် အစားအစာ အကူအညီများကို လက်ခံရရှိသည်။ အခြားဝန်ဆောင်မှုများကို လူကိုယ်တိုင်လက်ခံရရှိသည်။ အချို့သော ရပ်ရွာလူထုများသည် ပညာရေးအကန့်အသတ်ရှိပြီး စနစ်နှင့်အကျွမ်းတဝင်မရှိသောကြောင့် အကူအညီကို လက်ခံရန် wave money အသုံးပြုရာတွင် အခက်အခဲရှိသည်။ လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာဝန်ထမ်းအများစုသည် စခန်းသို့ မနက် ၀၉:၃၀ နောက်ပိုင်းတွင် လာလေ့ရှိပါသည်။ ညပိုင်းတွင်ဖြစ်စေ၊ နံနက်စောစောတွင်ဖြစ်စေ စခန်းသို့ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ သွားရောက်ခြင်းမရှိပါ။

အဖွဲ့အစည်း/အေဂျင်စီများသည် အများအားဖြင့် နေအချိန်၌သာ စီမံကိန်းကိုလာရောက်ကြသည်။ အဖွဲ့အစည်း/ အေဂျင်စီများသည် စခန်းခေါင်းဆောင် (သို့မဟုတ်) ကော်မတီဝင်များ၏ တောင်းခံမှုများမှတစ်ဆင့် ရပ်ရွာလူထုများ အား အချိန်မီကူညီထောက်ပံ့ပေးနေပါသည်။ ငွေကြေးအကူအညီအတွက် အဖွဲ့အစည်း/အေဂျင်စီများမှ ဝန်ထမ်း အချို့သည် wave money ဝန်ဆောင်မှုကို မရရှိနိုင်သည့် ရပ်ရွာလူထုကိုကူညီရန် စခန်းကော်မတီရုံး၌ တစ်လတွင်တစ်ရက် ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ သူတို့၏စိန်ခေါ်မှုအများစုမှာ အေဂျင်စီများမှအကူအညီများ ပိုမိုမရရှိ တော့ဘဲ သူတို့၏ဘဝများ ပိုမိုရုန်းကန်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် အကူအညီများစွာကို စခန်းတွင် မရရှိ နိုင်တော့ပါ။

သင် မည်သူထံမှ/မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းထံမှ အကူအညီ /ဝန်ဆောင်မှုများရသနည်း။ (NGO များ၊ INGO များ၊ ကုလသမဂ္ဂ နှင့် မိသားစုအထောက်အပံ့များ အပါအဝင်)

ဒုက္ခသည်စခန်း အများစုသည် ပုံမှန်အားဖြင့် UNHCR၊ WFP၊ World Vision၊ METTA၊ DRC၊ MMA၊ CHAD၊ Shalon၊ ICRC တို့ထံမှ အကူအညီများကို ရရှိပါသည်။ သို့သော်တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဒေသခံရပ်ရွာလူထုထံမှ အခြားအလှူရှင် အချို့လည်းရှိပါသည်။

သင်အနေဖြင့် ဝန်ဆောင်မှု/အကူအညီ ပိုရလိုလျှင် (သို့မဟုတ်) အသစ်ရလိုလျှင် မည်သူထံချဉ်းကပ်မည်နည်း။ (သင် သို့မဟုတ် သင့်မိသားစုလိုအပ်သည့် အကူအညီများကို ပိုမိုရရှိဖို့ သင်မျက်နှာသာရအောင် လုပ်ဖို့လိုအပ်ပါသလား)

အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ဦးသည် ဝန်ဆောင်မှု/ကူညီမှု ပိုရလိုလျှင် (သို့မဟုတ်) အသစ်တစ်ခုရလိုလျှင် ထိုသူသည် စခန်းခေါင်းဆောင်ထံ ပထမဦးဆုံးချဉ်းကပ်၍ စခန်းစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီတွင် ဆွေးနွေးရပါသည်။ ထို့နောက် စခန်းစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီသည် လိုအပ်သောအကူအညီများနှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းသို့ ဆက်လက် တောင်းခံပေးပါသည်။ စခန်းခေါင်းဆောင်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုများအကြား အာဏာပြိုင်ဆိုင်မှုသည် သိသိသာသာ မညီမမျှဖြစ်နေသည်ကိုတွေ့ရသဖြင့် အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သည့်အနေအထားဖြစ်ပြီး ချဉ်းကပ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် အတွက် လည်း အန္တရာယ်ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အလားအလာရှိပါသည်။ စခန်းခေါင်းဆောင်အများစုသည် အမျိုးသားများ ဖြစ်ပြီး စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ပါသည်။ အချို့စခန်းများတွင်သာ အမျိုးသမီးအနည်းငယ်က ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ပါသည်။

စခန်းခေါင်းဆောင်များနှင့် ကော်မတီဝင်များသည် ချဉ်းကပ်ရလွယ်သူများဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပြီး မည်သည့်ကိစ္စများသည် ထိခိုက်လွယ်သည်/ ထိခိုက်မလွယ်သည်ကို ဖော်ထုတ်ရာတွင်လည်း သိမြင်နားလည်မှု ရှိကြပါသည်။ စခန်းခေါင်းဆောင်များသည် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းများ (သို့မဟုတ်) အေဂျင်စီများမှ အကူအညီများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်းများတွင် မည်သည်ကို ဦးစားပေးရမည်ကို သိရှိကြပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် အခြားလုပ်ငန်းများနှင့် အလုပ်များနေသူများ ဖြစ်ပါသည်။

သင့်အနေဖြင့် မည်သည့် ဝန်ဆောင်မှု/အကူအညီပေးသူများကို အများဆုံး ဆက်သွယ်ရပါသလဲ။

လူအများစုသည် စခန်းတာဝန်ရှိသူများအား ကနဦးဆက်သွယ်ပြီး အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့မှ ဒေသခံ ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်သွယ်ပါသည်။ ဘာသာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးခြင်းကဲ့သို့သော ထူးခြားသည့်ကိစ္စ အချို့အတွက်သာ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆက်သွယ်ပါသည်။

သင်၏ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ တစ်ဦးဦးသည် အကူအညီများ/ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အလဲအလှယ်အဖြစ် ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) အကြိုက်ဆောင်လုပ်ပေးရခြင်းများရှိသည်ဟု သင်ကြားဖူးပါသလား (အခမဲ့ ထောက်ပံ့ပေးရန် ဖြစ်သော်လည်း) (ဥပမာ - သင့်အနေဖြင့် ဝန်ထမ်းများနှင့်အတူ အပြင်ထွက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) သူတို့အနားတွင် ထိုင်ပေးရခြင်း အပါအဝင်)

ဖြေကြားသူအများစုက အပိုင်း(က)တွင် "မဟုတ်" ဟုဖြေကြားခဲ့ပါသည်။ အကူအညီများအတွက် အလဲအလှယ် အဖြစ် ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) မျက်နှာသာပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော မည်သည့်ကိစ္စကိုမှ ၎င်းတို့မကြားကြောင်း ဖြေဆိုပါသည်။ သို့သော် ဒုက္ခသည်စခန်းတစ်ခုတွင် UNHCR ၏ တိုင်ကြားမှုများကို ကိုင်တွယ်သည့် နည်းစနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ ထောက်ပြဖြေကြားရာတွင် အလွန်အပြုသဘောဆောင်ပြီး ထိုစခန်းရှိလူမှုအသိုင်းအဝန်းသည် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပေးသူများသည် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများဖြစ်ကြောင်းနှင့် အကူအညီများသည် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူအားလုံးအတွက် အခမဲ့ဖြစ်ကြောင်း သိရှိနားလည်ကြပါသည်။ ဆယ်ကျော်သက်မိန်းကလေးများ၊ ကလေးများနှင့် အမျိုးသမီးများကဲ့သို့သော အုပ်စုများသည် အခြား အုပ်စုများ ထက် ပိုမိုထိခိုက်လွယ်သောကြောင့် သူတို့၏တစ်သက်တာတွင် ထိုကဲ့သို့သောအန္တရာယ်များနှင့် အတွေ့အကြုံမျိုးကို ကြုံတွေ့ရန် အလားအလာရှိသည်ဟု ဖြေကြားသူများက ထင်မြင်ကြသည်။

အကူအညီ (သို့မဟုတ်) ဝန်ဆောင်မှုပေးရန်တာဝန်ရှိသူသည် သင်တို့ရပ်ရွာသားတစ်ဦးဦးထံမှ ပစ္စည်းများ (သို့) မျက်နှာသာပေးရန် တောင်းခံနေသည်ဆိုပါစို့။ (အဆိုပါပြဿနာကိုကိုင်တွယ်ရန် အကောင်းဆုံး နည်းလမ်းများကား အဘယ်နည်း)။ ဘယ်သူ့ကိုအကူအညီတောင်းခံလဲ၊ သင့်စိုးရိမ်မှုကို ဘယ်သူ့ကိုပြောမလဲ။

ဖြေကြားသူအများစုက ၎င်းတို့ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ပျက်ခဲ့ပါက သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကြီးတန်းဝန်ထမ်းများထံ ကူညီပေးရန်သတင်းပို့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအပြုအမူများသည် လက်ခံနိုင်ဖွယ် မရှိကြောင်း ဖြေကြားခဲ့သည်။ ရပ်ရွာလူထုသည် အဖွဲ့အစည်းရုံးများသို့ လူကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ မိဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့် ဖြစ်စေ၊ အကြံပြုချက်ပုံးများအသုံးပြုခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ သတင်းပို့သည့်နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုရသည်မှာ အဆင်ပြေ ကြပါသည်။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ စခန်းများရှိ အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုစီအတွက် အကြံပြုချက်ပုံးများထားရှိပါသည်။ ၎င်းတို့အဖွဲ့နှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိသောကိစ္စရပ်များကို အကြံပြုချက် ပုံးထဲတွင် တွေ့ရှိပါက အချင်းချင်းလွှဲပြောင်းပေးနိုင်ရန် အားကောင်းသောဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ရှိသင့်ပါသည်။ ရပ်ရွာ လူထုက သူတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကိုတင်ပြရန် အကြံပြုချက်ပုံးကို အသုံးပြုနေကြပါသည်။ ရပ်ရွာလူထုအများစု သည် တိုင်ကြားချက်ပုံးမှတစ်ဆင့် သူတို့၏ထင်မြင်ချက်များကိုမျှဝေရန် သဘောကျနှစ်ခြိုက်ပါသည်။ အကယ်၍ သူတို့မတတ်နိုင်ပါက သူတို့ယုံကြည်စိတ်ချရသူအား အကူအညီ တောင်းခံပါသည်။

ရပ်ရွာလူထုအများစုသည် သက်ဆိုင်ရာစခန်းကော်မတီဝင်များနှင့် တိုက်ရိုက်စကားပြောရခြင်းကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြ ပါသည်။ စခန်းကော်မတီဝင်များသည် အဖွဲ့အစည်းမှအကြီးတန်းဝန်ထမ်းများနှင့် မည်သို့ဆက်သွယ်ရမည်ကို ကောင်းစွာသိရှိထားပါသည်။ အချို့သောစခန်းများတွင် အဆက်အသွယ်ပြုရမည့်သူ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်

များပါဝင်သော သတင်းပို့သည့်နည်းစနစ်မှာ တည်ရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ များသောအားဖြင့် ရပ်ရွာလူထုသည် ၎င်းတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ပြောကြားရန် စခန်းခေါင်းဆောင်များ နှင့် စခန်းကော်မတီဝင်များထံသို့ သွားကြပါသည်။

အကူအညီပေးရေးဝန်ထမ်းများသည် ရပ်ရွာလူထုနှင့် အချိန်ကြာမြင့်စွာ အတူရှိနေသော အခြေအနေမျိုး ရှိပါသလား (ဥပမာ- အမျိုးသမီးများထင်းရှာဖွေရာတွင် အတူလိုက်ပါခြင်း၊ သို့မဟုတ် စခန်းနယ်နိမိတ်ပြင်ပတွင် အခြား ဆောင်ရွက်မှုများ) (မိဘမဲ့များ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများကဲ့သို့ အလွန်အမင်း ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စု)

ဝန်ထမ်းအချို့သည် လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ရန် ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် စခန်း၌ အိပ်၍ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးရုံးသို့ တရားဝင်အကြောင်းကြားပြီးမှ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အဖွဲ့အစည်းများသည် အချို့သောရပ်ရွာ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့ဝင်များအတွက် ကျန်းမာပျော်ရွှင်ရေး (သို့မဟုတ်) မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို စီစဉ်သည့်အခါ စခန်းကော်မတီသို့အကြောင်းကြားပါသည်။ ထိုကိစ္စမျိုးမှလွဲ၍ အဖွဲ့အစည်းဝန်ထမ်းများမှ ရပ်ရွာလူထုနှင့်အတူ (သို့မဟုတ်) သူတို့နှင့်အတူသွားရန်ဖိတ်ကြားခြင်း (သို့မဟုတ်) ရပ်ရွာလူထုနောက်သို့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် လိုက်သွားခြင်းစသည့် အတွေ့အကြုံများမရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။